

Erotikus szobrok, kardok és ékszerek mestere

Nádor György műve sokoldalúságát bizonyítja

Fotó: Schmidt Andrea

Hat évig készített drágakövel díszített ékszereket Spanyolországban, honvágya mégis hazahozta Nádor György ötvösmestert. Itthon ismerkedett meg a hagyományörző íjászzal. Azóta a honfoglalás kori motívumok bűvöletében él.

Árpád-kori kardok, pengék, ékszerek – csak néhány darab Nádor György ötvösmester munkáiból, aki hat évig gyakorolta a szakmát Spanyolországban. – Kint nap mint nap készítettem egyedi ékszereket, briliánsokkal és gyémántokkal díszítve. A honvágyam azonban mégis hazahozott. Szegeden találkoztam először a hagyományörző íjászzal, amit évek óta üzök. Ennek az a lényege, hogy a honfoglalás koriakhoz hasonló íjakat használunk, öltözékünk is korabeli – magyarázza a férfi, akit megérintett az Árpád-kori kultúra ötvösmunkáinak szépsége. – Régészeti leletek fotóiról ékszereket kezdem el készíteni. A régi elemeket új felfogásban dolgoztam fel, így például ruhaveretből nyakláncot álmodtam meg. Ugyanígy egy ereklyetartó keresztet medálnak – helyezi elénk műveit a mester.

Azt azonban, amire a legbüszkébb, már csak fényképen tudja megmutatni. – Ez a kard ezüst verrettel készült. Háromféle drágakövel, topázzal, ametisztel és kvarccal díszíttem. A pengét fegyverkovács készítette. Értéke több százezer forint. Ezek a fegyverek három-négy napig, de akár több hétig is készülhetnek, megmunkáltságuktól és anyaguktól függően. Ez határozza meg az árat is, amely harmincezer forinttól egészen a csillagos égig terjedhet.

Az ötvösmester sokoldalúságát mutatja, hogy a kardok és ékszerek mellett női alakot formázó pohártalpakot, apróska erotikus szobrokat is készít. A 2006-os Miss Carpatica szépségverseny koronája is az ő keze munkáját dicséri. – Erotikus szobrámmal részt vettem az első budapesti erotikakiállításán. Ezt követően többen is felkerestek, hogy meglepjék a nejük egy fotóról készült portréval, vagy esetleg teljes alakos szoborral. Sőt: egyesek még ennél is huncutabb tárgyakat kérnek tőlem. Hogy pontosan mit, azt a megrendelőimre való tekintettel nem árulhatom el.

BOBKÓ ANNA

Mától nyugdíjban a szentesi művelődési központ igazgatója

Kruzslicz Pál igazgató utolsó napja a léghajó fedélzetén

A közművelődésben eltöltött harminchárom év után nyugdíjba megy Kruzslicz Pál: tegnap volt az utolsó munkanapja a szentesi művelődési központban. Kruzslicz a rá jellemző önróniával lapunknak azt mondta: lesz ideje szembenézni önmagával. Átgondolhatja még egyszer, helyes volt-e föltartoztatni, kiállítani és munkásörökkel őriztetni a Milánóból Budapestre tartó Derkovits-gyűjteményt, teljesen törvénytelenül, és jól tette-e, hogy annak idején felvette Friderikusz Sándort.

Koreggedményesen megy nyugdíjba Kruzslicz Pál, szerinte különösen megfelelő pillanatban. A mi nap az utcán valaki arról kérdezte, vajon tényleg elhagyja-e a sülyedő hajót, mire így felelt: a léghajót hagyja el. Az utolsó munkával töltött napján, tegnap délelőtt, beérve a házba, kávéval kínálta meg a titkárnőjét. Baranyi Lászlóné Kati huszonhárom éve teszi ezt vele minden reggel, most mosolyogva utasította vissza a gesztust, mert ő nem él a feketével.

Kruzslicz a múltat idézve elmondta, hogy mielőtt az intézményhez került, a MÁV-kultúrházba hívta vendégként Gregor Józsefet. Májig élő emléke erről az alkalomról, ahogy a híres énekes hangjától remegtek a teremben a hatalmas ablakok. Arra meg talán az idősebb szentesiek közül is többen emlékeznek, amikor munkásörök vigyázták a Derkovits-kiállítást. Az anyag Milánóból tartott Budapest felé, amikor Kruzslicz „feltartoztatta”, és Szentesen kiállította a Magyar Nemzeti Galéria tulajdonát képező felbecsülhetetlen értékű gyűjteményt, egyébként teljesen törvénytelenül. A képeket biztosítani kellett volna, különböző előírások szerint tárolni, erre a városi galéria alkalmatlan volt. Két munkásör vizont három héten át éjjel-nappal vigyázta a képeket, az ajtó előtt pedig tömegek álltak. Kruzslicz úgy van vele, utólag nyugodt, mert Derkovitsot látta Szentes, a Dél-Alföld.

Az adminisztráció sohasem tartozott az erősségei közé, ezért bizony elmarasztalták a tanácsházán. Minden évben megjelent egyébként néhány revizor a művelődési házban, ellenőrizni a pa-

pirokat, a költségvetést... Olyan időket éltek a népművelők, hogy a törülközőket is le kellett volna bélyegezniük, ám ez elmaradt. Bizarr lett volna a szentesi színházterem öltözőjében, ha történetesen egy peccéses törülközőbe kénytelen törülközni például egy Kossuth-díjas színész – ma-

gyarazta meg utólag a helyzetet. Ilyen történetek százait mesélhetné a leköszönő igazgató, aki egyébként egész életében azt csinálta, amihez kedve volt. A közművelődésben eltöltött harminchárom év után, fogadva a nyugdíjazásáról szóló hírekre születő reakciókat, elégedett lehet: hagyott emléket maga után. Büszke a mozira, büszke arra, hogy az országos botrányt kavart tehetséges újságíró, Friderikusz Sándor a szentesi ifjúsági házban kapott helyet, amikor máshol nem. Ezekre például jó szívvel emlékezik. Tegnap pedig letudta a restanciáit.

BLAHÓ GABRIELLA

Kruzslicz Pál most szembenéz a múltjával

Fotó: Tésik Attila

VÁSÁRHELYTŐL – KIS KERÜLŐVEL – SZENTESIG

Kruzslicz Pál 1948. június 19-én született Hódmezővásárhelyen. Általános iskoláit Szentesen végezte, Szegeden a Vedres István Építőipari Technikumban szerzett technikai oklevelet. Előbb Debrecenben a Liszt Ferenc Tanítóképzőt végezte el népművelő-könyvtár szakon, majd a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán tett különbözőzeti államvizsgát. Egyetemi diplomát Debrecenben szerzett, szakdolgozatát a szentesi színház történetéről írta. Előbb a megyei vízműállomásnál dolgozott, 1974. július elsején a Móricz Zsigmond Művelődési Háznál kezdett. 1984-től 2007-ig a művelődési központ igazgatója – kivéve az 1998-tól 2003-ig tartó időszakot, amikor a rádiózott. Fénykorában kilenc megbízatást töltött be, ezekről egyszerre mondott le. Besenyei György-díjas művelődésszervező.

A szegedi paprikás ősök leszármazottja és a Mars-utazás

Mórávárosból a houstoni űrkutatási központba

A szegedi Móráváros szülötte Bérczi Szaniszló fizikus csillagász. Alsóvárosi paprikás ősöktől származik – egyik dédapja az első szegedi paprikaőrlo gőzmalom megalapítója volt. A kutató úgy jár Houstonba, az Egyesült Államok legfontosabb űrkutatási központjába, mintha haza járna, s ő hozta Magyarországra a kölcsön-holdkőzeteket is. Egy Mars-kutató csoport munkájában is részt vesz.

– Általános iskolába a mórávárosi siba jártam, gimnáziumba a Ságváriába. Az egyetemet részint Szegeden végeztem el – ismerteti szegedi gyökereit a Pesten élő kutató. Bérczi Szaniszló egyetemi docens az Eötvös Loránd Tudományegyetem oktatója, de rendszeresen megfordul a Szegedi Tudományegyetemen is. Tíz évig tanított például csillagászatot a meteorológia tanszéken, legutóbb az ásvány- és kőzettani tanszéken hallgatták a diákok.

Houston legendás hely az Amerikai Egyesült Államokban – onnan vezényelték a Holdra szállásokat annak idején –, és Bérczi Szaniszló úgy jár oda, már tíz éve, mintha hazajárna.

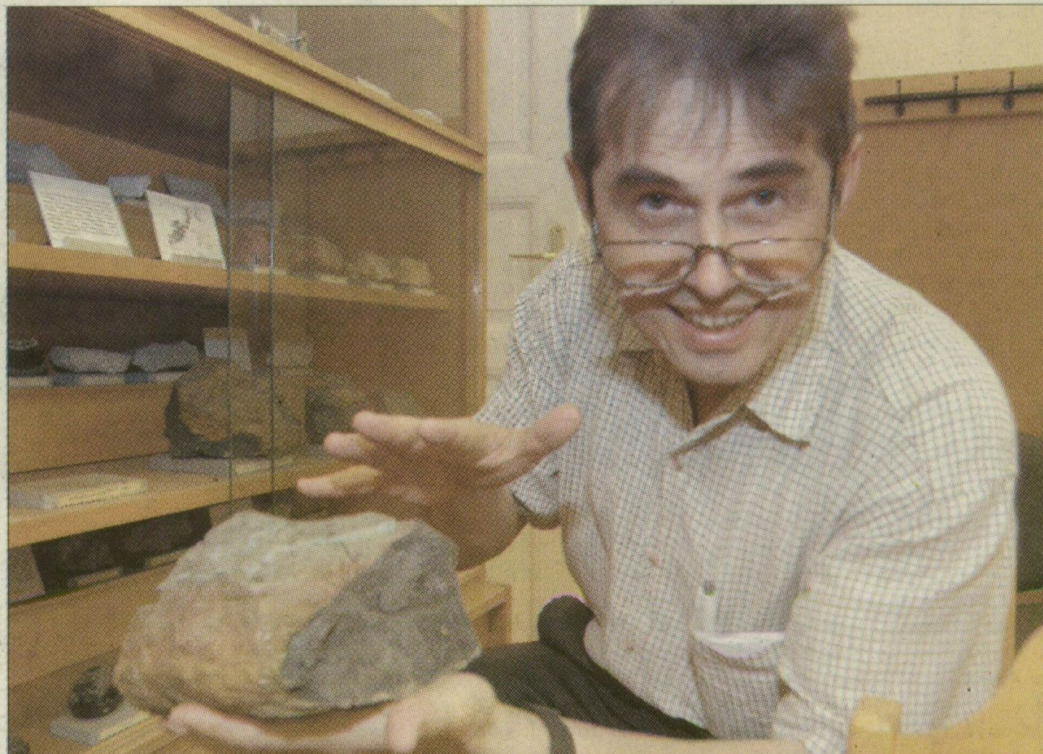
Holdkőzetek, kölcsönben

– Amióta holdkőzeteket kölcsönzünk az amerikaiaktól, mindig be kell számolnunk a végzett munkáról az ott évről évre megrendezett hold- és planetaris konferencián – mondja. Hogy Magyarországon holdkőzeteket tanulmányozhatnak kutatók és egyetemisták, neki köszönhető. – Már a hetvenes években írtam a NASA-nak, az amerikai űrkutatási hivatalnak:

nekünk is küldjenek abból a 384 kilónyi holdkőzetből, melyet a Hold-expedícióik során a Földre hoztak. De akkor még vasfüggöny volt, visszairtak, várjunk még egy kicsit – emlékszik vissza. Ebből tizenhét év lett. – Kilencvennégyben Magyarországon járt a NASA egyik igazgatója, és megkérdezte tőlünk, szakmabeliektől, kinek van függőben lévő ügye velük. Erre én jelentkeztem, s fölmutattam az ő egykori válaszeveletüket. Az eredmény: nemsokára utazhattunk is a holdkőzetekért Amerikába.

Több agy többet tud

Mi értelme Magyarországon holdkőzeteket kutatni, mikor az amerikai űrközpontokban a világ legfejlettebb technológiája rendelkezésre áll? – Minél többen vizsgálunk valamit, minél több szempontból, annál több eredményt lehet elérni – magyarázza a fizikus csillagász. Több szem többet lát, több agy többet tud – s elképzelhető, hogy itt, Magyarországon, magyaroknak olyan valami jut eszükbe a vizsgálatok során, ami Amerikában az amerikaiaknak sosem jutna. Magyar építészek kigondolták, s az egyik konferencián el is mondták, mi-

– Látják ezt a kőzetet? Ilyet a Marson is találnak majd a leendő utazók – mondja Bérczi Szaniszló

Fotó: Frank Yvette

ként nézzen ki egy űrbázis – és teljesen eredeti, hasznosítható ötleteik voltak. Különben, mint ismert, az ország lélekszámához mérten előkelő helyen vagyunk jelen az űrkutatásban.

Hunveyor, a gyakorlószonda

A Pille nevű sugárzásdózis-mérőről – mellyel Charles Simonyi,

a második magyar űrhajós is végzett vizsgálatokat nemrég oda-fönn – sokan hallottak, s a Vega űrszondába is sok alrendszer építették magyarok. Egy magyar szabadalmat, űrkemencét, meg is vásárolt a NASA. A szegedi egyetemen ugyancsak folynak űrkutatások. Ugyhogy, amikor két év múlva csatlakozunk az Európai Űrügynökséghez – a NASA tengeren inneni megfele-

lője –, lesz mivel csatlakoznunk. Egyébként az űrkutatás eredményei már mindennapjaink részét alkotják – hogy mást ne mondjunk, egyre több taxiban ott van már a GPS, a műholdas helyzetmeghatározó.

És Bérczi Szaniszló s munkatársai kifejlesztettek egy gyakorlóűrszondát, a Hunveyor, melynek segítségével egyetemisták, köztük leendő csillagászok vé-

A POLIHISZTOR

Szokták mondani: korunk nem a polihisztorok kora. Bérczi Szaniszló másképp látja. Egy űrkutatónak – túl azon, hogy otthonosan mozog a matematika, fizika, kémia, biológia és sok más társtudomány területén – például rajzolni is tudni kell, mondja. Ma, a digitális fényképezés virágkorában?, kérdezhetjük csodálkozva. Igen, mert a fotó mindent megörökít, lényeges és lényegtelen részeket egyforma hangsúllyal, s csakis az emberi agy képes arra, hogy például a kőzetek törésvonalai közül kiválassza a meghatározóakat. Egy rajz alkalmasint többet mondhat a hozzáértőnek, mint egy fotó. Ismeretterjesztő vénával is megáldott a fizikus csillagász. A Naprendszerrel tízrészes atlaszszorozatot készített – ezek Szegeden az egyetemi könyvtárban is hozzáférhetőek. Szabadidőtöltésként pedig az eurázsiai művészetek lényegi vonásainak ábrázolását gyűjti angolul, magyarul megjelenő füzetekbe. Bárki sokat tanulhat a jövő nemzedékek űrutazói számára. Félig tréfásan mondja: az ábrákat szemlélve otthonosan tudják majd érezni magukat az űrhajósok például az akár évekig tartó Mars-utazások során. Akkor is, ha csak ezek utálnak a földi környezetre, kultúrára, semmi más.

gezhhetnek méréseket – ugyanúgy, mintha az eszköz egy idegen bolygó felszínén működne.

F. CS.